

S

Mai més!

Butlletí d'informació i comunicació de l'**Amical de Mauthausen**
i altres camps i de totes les víctimes del nazisme d'Espanya

Sumari

- 1 Llibertat, pau i fraternitat
- 2 Premi en el "XIX Certamen de Jóvenes Investigadores"
- 2 Matías Arranz, homenatge a les Brigades Internacionals
- 3 Activitats de l'Amical
- 3 Recordem a...
- 4 Activitats de l'Amical
- 4 Tener 13 años en el 36
- 4 Indemnització francesa als orfes

© Amical de Mauthausen i altres camps de concentració nazis

Sils, 1 baixos - 08002 Barcelona
Tel. 93 302 75 94 - Fax 93 302 75 83
e-mail: A_MAUTHAUSEN@terra.es

REDACCIÓ: Rosa Toran

EDITA: J.J. Gràfics
Tel. 93 555 43 18 - 08328 Alella

Dipòsit legal: B-14.608-2001

S'autoritza la reproducció de fragments citant la procedència.

LLIBERTAT, PAU I FRATERNITAT

Nº 4564

MAUTHAUSEN
13-12-1940 5-5-1945

M. ALFONSO
1945

Manuel Alfonso Ortells ha tingut l'amabilitat d'enviar-nos dos dels seus dibuixos. Un d'ells realitzat l'any 1945 a Mauthausen i l'altre creat com a felicitació d'enguany, des de la seva residència a Talence. A Alfonso, nascut a Barcelona l'any 1918, el dibuix l'ha acompanyat tota la seva vida i va ser un dels factors de la seva supervivència al camp de Mauthausen, des del moment en què aconseguí ser destinat a l'oficina de construcció del camp on, al mateix temps que treballava amb plànols, gosava fer caricatures i targetes de felicitació pels seus companys.

Des de l'any 1945 fins el 2006 transcorre la seva llarga vida, dins la qual l'experiència de Mauthausen ofereix, al costat de totes les iniquitats, un petit bri d'esperança, tal com ho expressava quan signava les seves petites obres amb un ocell, símbol de llibertat. Avui retem homenatge a tots els deportats i deportades i els desitgem la pau que ens transmet Manuel Alfonso, als seus 88 anys.

Manuel Alfonso

a més 88 anys

Maig 2006

— **Projecció del documental ROT SPANIEN, de Francesc Abad, sobre el viatge a MAUTHAUSEN 2005** —
31 de gener, dimecres, a les 19 h. a l'auditori del Museu d'Història de Catalunya. Hi sou tots convidats.

COL·LABORACIONS

Premi en el "XIX Certamen de Jóvenes Investigadores"

La Paola García Martínez, alumna de 2n. de batxillerat de l'IES Narcís Monturiol de Figueres, en el proppassat curs 2005-2006 va realitzar un treball de recerca titulat: *Rescatar la memòria per a no repetir. Expedients de republicans afusellats a Figueres en el primer franquisme*. El treball, emmarcat en el gran esforç col·lectiu de la societat per palesar la dissort de les famílies republicanes repressaliades pel règim franquista i arribar a una autèntica superació del conflicte que enfrontà els espanyols entre 1936 i 1939, consisteix en el buidatge, transcripció i traducció dels Consells de Guerra que van portar a la mort a quinze altempordanesos, els primers mesos de la dictadura. Aquesta documentació –fotografiada i lliurada a l'Arxiu Comarcal de Figueres per l'Associació de familiars de represaliats pel franquisme, guardonada recentment amb la Creu de Sant Jordi– és esfereïdora i duríssima i permet detectar enveges, ànsies de revenja i ganes de quedar bé amb el nou règim en el marc d'una petita ciutat de províncies, Figueres. El tre-

ball es complementa amb alguna entrevista als familiars dels executats que ara han pogut conèixer la documentació sencera que va portar el seu parent a la mort.

Per la qualitat del treball i l'entusiasme de la Paola, es va presentar al "XIX Certamen de Jóvenes Investigadores", convocat per l'"Instituto de la Juventud del Ministerio de Trabajo y Asuntos Sociales". D'entre els 168 treballs procedents de tota Espanya i d'un altíssim nivell, el jurat en va seleccionar 40, i un d'ells era el seu. El jurat va fer una excellent tasca, tot desactivant qualsevol rivalitat entre els participants i fomentant un magnífic esperit de companyonia entre ells.

La Paola García, convocada a defensar públicament el treball la darrera setmana de setembre de 2006 al "Centro Eurolatinoamericano de la Juventud (Ceulaj)" a Mollina (Màlaga), va fer una exposició molt emotiva, tot deixant constància de tot allò après acadèmicament, però, sobretot, emfasitzant en allò après humanament, va disertar so-

bre la importància de recollir la documentació abans no desaparegui, per la seva precària conservació, i sobre la injustícia que suposaria no oferir-la al públic, tant de temps silenciada. També va parlar de com aquests tipus de treballs poden contribuir a tancar definitivament la transició política espanyola que ha deixat la memòria històrica com a víctima evident.

El jurat va felicitar a l'autora per la qualitat de la seva tasca i pel creixement humà que li havia suposat, i li va atorgar el segon premi dotat amb 3.000 euros. El treball pot consultar-se a www.injuve.mtas.es.

Per a l'IES Narcís Monturiol és un motiu de satisfacció l'atorgament d'aquest premi i des d'aquestes línies volem animar a tots els professors i alumnes a fer treballs de recerca sobre aquests temes per tal de preservar aquesta memòria, malgrat les dificultats per part d'alguns partits polítics i institucions.

Fernando Aísa Milà

Matías Arranz, protagonista en l'homenatge a les Brigades Internacionals els dies 9, 10, 11 i 12 d'octubre, en la commemoració del 70è aniversari de la seva arribada

"Madrid.

Primer dia: Inauguración del monumento a las B.I. en Morata de Tajuña, en recuerdo de la Batalla del Jarama. Jornada espléndida, con sol, pero con dificultades para subir a lo alto del cerro; yo mismo tuve que llegar en coche (mientras que hace 70 años, subíamos de noche, deprisa, para llegar a la cima antes que los fascistas, para que no pasaran y no pasaran). Después comida fraternal en el ayuntamiento de Morata y reportajes.

Segundo día: Visita a lugares de la Batalla de Madrid, entre ellos, la Ciudad Universitaria, reconstruida sobre los impactos de la guerra. Ambiente extraordinario entre los representantes de la Universidad y los brigadistas.

Manuel Marín, Matías Arranz i la vídua de Rol Tanguy.

Tercer día: Recepción en el hemiciclo de los diputados de las Cortes y después, en otra sala, discursos de personalidades y brigadistas. Por la tarde recepción del presidente del Congreso, Sr. Marín.

Zaragoza.

Caluroso recibimiento por diferentes organizaciones. Homenaje a los brigadistas y entrega a cada delegación del premio Lucha Social de la Fundación Lola Soler. El acto empezó con el Himno de Riego, con un silencio glacial (yo me siento un poco culpable), los músicos continuaron con la Internacional y desde las primeras notas todo el mundo se puso en pie. Terminó con muchos aplausos y los músicos salieron de la escena bruscamente, y yo me pregunto ¿qué pasó?

Barcelona.

Primer día: Recepción por la Generalitat de Catalunya en el Palacio de la Música y entrega de un presente a cada brigadista.

Segundo día: Homenaje en el monumento a las Brigadas Internacionales y ofrenda floral en el Fossar de la Pedrera. Comida de fraternidad en las Cocheras de Sants, con una representación teatral referida a la República y a la Guerra."

— **Projecció del documental ROT SPANIEN, de Francesc Abad, sobre el viatge a MAUTHAUSEN 2005 —**
31 de gener, dimecres, a les 19 h. a l'auditori del Museu d'Història de Catalunya. Hi sou tots convidats.

ACTIVITATS

Andalusia

AMICAL DE MAUTHAUSEN CON LOS DEPORTADOS ONUBENSES

El día 23 de septiembre, Tharsis, un pueblo minero de la provincia de Huelva, homenajeó a su paisano, Antonio Redondo Arenas, republicano deportado a Mauthausen y fallecido en Gusen en enero de 1942. El escenario en que tuvo lugar este homenaje fue la celebración de la I Jornada para la Recuperación de la Memoria Histórica. Esta Jornada tuvo una invitada de excepción, Dña. Rosa Toran Belver, Presidenta de la Asociación Amical de Mauthausen, quien tras su intervención propuso ver el documental "Noche y Niebla". Otros invitados fueron José Mª Pedreño Gómez, Presidente de la Federación Estatal de Foros por la Memoria, y Antonio López Rodríguez de la Asociación Memorial de Castuera.

Esta es la segunda propuesta llevada a cabo en este municipio para informar a la población sobre los campos de exterminio nazis y su crueldad. En el verano de 2005 se realizó una proyección de fotografías, tomadas en la visita al campo de Mauthausen y en el horno crematorio de Gusen, entre otras, que se realizó en mayo del mismo año. Estas fotografías fueron comentadas por Antonio Ferrera Rodríguez, autor de las mismas y afiliado a la Amical. En esta ocasión la actividad se celebró durante la Semana Cultural.

Todas estas experiencias no dejan de ser un espacio de concienciación sobre la barbarie fascista y de sensibilización para evitar otros genocidios.

Vicenta Rodríguez Díaz, trabajadora social del Ayto. de Alosno (Huelva)

Aragó

Huesca

Organizada por el Colectivo de Mujeres Feministas en colaboración con la Amical, se organizó en Huesca el día 7 de octubre una jornada de homenaje y recuerdo a las mujeres deportadas al campo de concentración de Ravensbrück. Rosa Toran impartió la conferencia "Mujeres, de la resistencia a la deportación" y se proyectó el documental "Ravensbrück, el infierno de las mujeres" de Montse Armengou y Ricard Belis. La

exposición "Resistentes y Deportadas" ha itinerado durante los meses de octubre y noviembre por diferentes ciudades y pueblos de la provincia de Huesca. Ha podido verse en el I.E.S. "Pirámide" de la capital, con la asistencia de más de doce grupos de alumn@s de distintos niveles, también ha podido ser visitada por el alumnado del I.E.S. de Grañén; en todos los casos, como ha comentado una compañera del Instituto "Pirámide", fue una oportunidad para hablar en clase de unos acontecimientos históricos que las nuevas generaciones desconocen.

Pilar Moreigne

Fraga

Exposició *Resistentes y Deportadas* en el Ateneu del Baix Cinca, amb impartició d'una conferència, el dia 25 de novembre, per Rosa Toran.

Galícia

Pablo Iglesias ha intervingut en les següents activitats:

Replicando: Manifiesto de la memoria silenciada. El 28 d'octubre es realitzà un acte públic a Vigo per donar a conèixer el Manifest que consta de 14 punts, amb el suport de partits, sindicats i associacions significatives, per a la restitució de la memòria democràtica. Pablo Iglesias va rubricar el document com a delegat de l'Amical.

Exposició *Memorial da Liberdade. Repressió e Resistència en Galiza, 1936-1977*, del 3 novembre de 2006 al 31 gener 2007, en el marc de l'any de la Memòria, organitzat per la "Conselleria de Cultura e Deporte" a

l'Auditori de Galicia de Santiago de Compostela.

Estrena del documental *Crónicas de silencio e sal*, de Xan Leira, el 11-XI-2006, a la televisió de Galicia. Tracta de la repressió contra les dones gallegues a partir del cop d'estat de 1936.

Múrcia

Molina de Segura, 18 a 31 octubre, exposició *Republicanos en Mauthausen*.

Archena, 16 al 30 novembre, exposició *Republicanos en Mauthausen*, a l'Aula de Cultura de CajaMurcia, organitzada per l'Ateneo Villa de Archena.

País Valencià

Entre els mesos d'abril a octubre s'han realitzat conferències i homenatges, acompanyats d'exposició, a diverses localitats.

Adrián Blas Mínguez ha organitzat les següents: Alacant (concessió de la medalla d'or a un deportat), Alcoi (homenatge al deportat Paco Aura), Alcoblas, Algemessí, Burriana (monolit al cementiri), Callosa del Segura (nom d'un carrer a un deportat), Farnals, Gandia, L'Eliana, Picassent (monolit al cementiri), Ràfol (plaça amb el nom d'un deportat), Sollana (inauguració d'una escultura), Totana, Turis (nom d'un carrer a un deportat) i Vinaròs (homenatge a Paco Aura i altres deportats).

Glòria Vendrell ha impulsat les següents: Canals (homenatge a un deportat), Carlet (homenatge a un deportat), Càrcer i Olleria.

RECORDEM A:

Josep Cortina Sagues, soci núm. 370, mort l'any 2006. Refugiat a França va patir internament a Brest.

Manuel García Barrado, mort el 4 de desembre. Deportat a Mauthausen el 1941, va estar a càrrec de la administració del camp des de 1963.

Jordi Giralt Cisqueu, soci 962, va morir el 23 d'octubre del 2006, als 52 anys.

Joan Mallofré Nin, que va morir l'agost passat. Nascut el 1918 a El Vendrell, va ser deportat a Mauthausen el 25-1-1941.

Antonio Roldán Ruiz, soci 123, que va morir el 30 de setembre de 2006. Era fill de José Roldán García, assassinat a Gusen, el 11-11-1941.

Pilar Valcells Ferrer, filla del nostre estimat soci Joaquim Valsells Casasús, va morir als 51 anys, el 20 de novembre.

— **Projecció del documental ROT SPANIEN, de Francesc Abad, sobre el viatge a MAUTHAUSEN 2005 — 31 de gener, dimecres, a les 19 h. a l'auditori del Museu d'Història de Catalunya. Hi sou tots convidats.**

ACTIVITATS

Catalunya

Moià

El dia 29 d'octubre, a l'Auditori Sant Josep es presentà l'obra *Joan Vilalta i Prat: Records d'un moianès a Mauthausen* (edició a càrrec de Raül González Carrasco), Quaderns de Divulgació nº 3, Associació Cultural Modilianum, Moià, novembre 2006. En ella es recullen els escrits de Vilalta, que a partir de 1978 va explicar retalls de la seva vida des de 1937 fins a la deportació a Mauthausen, Steyr i Gusen.

L'acte fou organitzat per l'Associació Cultural Modilianum, amb la col.laboració de l'Amical de Mauthausen i el Museu d'Història de Catalunya. Fou un homenatge pòstum a aquell convilatà, recordat amb emoció per les seves filles i per l'alcalde, nebot de Vilalta. Rosa Toran impartí una conferència sobre els republicans, complementada amb l'exposició "Mauthausen, crònica gràfica", exhibida al Museu Rafael de Casanovas.

Barcelona

Festa Major de la Mercè. Participació a la Mostra d'associacions de Barcelona, els dies 23, 24 i 25 de setembre.

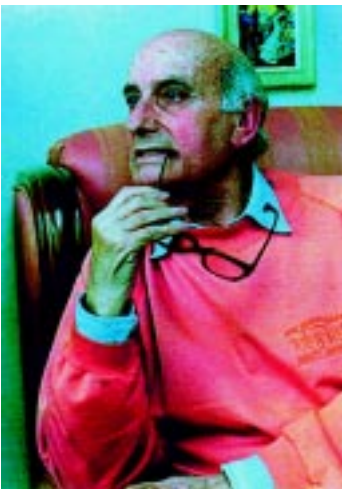

Acte d'homenatge al president Companys al Fossar de la Pedrera, el 15 d'octubre.

Intervenció de Rosa Toran, el 8 de novembre, al Cicle de conferències "Memòria i escriptura: el món concentracionari" organitzades pel Departament de Romàniques (secció Francès) i la Facultat de Filologia de la Universitat de Barcelona.

Exposició *Resistents i deportades* del 20 al 27 novembre a la Universitat de Barcelona.

TENER 13 AÑOS EN EL 36

Joaquín Gálvez Prieto ens ofereix en aquestes memòries (*Tener 13 años en el 36*, Azti Argitaletxea, San Sebastián, 2006), que han tingut un ampli ressò en els mitjans de comunicació, el seu periple que va començar als 13 anys, quan sortí amb la seva mare d'Irún i que fini als 20 anys, amb el retorn al lloc d'origen. El dia 4 de setembre de 1936 Jokin era evacuat d'Irún, mentre el germà gran, capità de les Milícies Basques, combatia en la defensa de Madrid, i el pare seguia lluitant per impedir la caiguda del nord en mans dels feixistes.

D'Hendaia a Poitiers i un mes després a Barcelona, on ja es trobaven el pare i el germà. Allotjats amb altres milers de bascos a l'estadi de Montjuïc i atesos per monitors de la frustrada Olimpíada Popular, mentre el pare i el germà seguien combatent en distints escenaris peninsulars. A Barcelona Jokin va viure esdeveniments emblemàtics que marcarien el seu imaginari juvenil, les desfildades de les columnes, l'enterrament de Durruti, l'arribada del primer vaixell soviètic... i romangué a Gavà fins el final de la guerra, primer treballant en tasques agrícoles, i a partir de 1938 a la fàbrica Roca, col·lectivitzada i destinada a la producció de projectils d'artilleria. Patí bombardejos i l'enduriment de les condicions de vida, malgrat el esforços del goven basc en auxiliar els seus refugiats, per acabar engrossant les columnes de gent en retirada que es dirigien a Le

Perthus. Internat a un camp de futbol a Le Boulou, el seu feble estat de salut li estalvià ser enviat, amb els homes, a les platges del Rosselló; conduït a Normandia amb la mare, mentre els arribaven notícies del pare des dels camps de Saint-Cyprien i Gurs i des de la 112 CTE. Traslladats d'una població a l'altra, Jokin i la mare realitzaren diversos treballs, fins que la guerra, l'armistici i l'ocupació alemanya els condicionaven de nou el futur, amb una vida monòtona i moltes privacions. Jokin realitzà tasques forçades als boscos i a les carreteres, fins a ser enquadrat a l'Organització TODT per treballar en un camp d'aviació de la Luftwaffe, on començaven a actuar alguns nuclis resistents. Patí humiliacions, amenaces de trasllats a Alemanya o a les illes del Canal i fins i tot interrogatoris de funcionaris franquistes, fins que aconseguí deslliurar-se de la TODT. Aleshores mare i fill es mantingueren amb diverses tasques, però la difícil situació i el continu recordatori de l'ambaixada espanyola sobre la peremptorietat de complir el servei militar, decidí la mare a endegar gestions per tornar a Espanya, fet que es produí el mes d'abril de 1944. Als interrogatoris i humiliacions s'hi afegiren la beateria i la repressió, ambient que embolcallà a Joaquín, que no dubtà a participar en accions solidàries amb els presos, fins que s'incorporà a la llarga "mili" a Estella. Sempre controlats, el 1947 s'installà amb la mare a Sant Sebastià. Paco, el germà gran, havia estat afussellat a les mateixes trinxeres de Madrid l'ú d'abril de 1939, i el pare deportat i mort a Mauthausen, fet del que no s'assabentaren fins l'any 1960.

Fidel a la trajectòria republicana i antifeixista de tota la família, Joaquín Gálvez fou redactor de la revista *Los Olvidados*, editada a París per Ruedo Ibérico, que passava clandestinament a Espanya. Actualment és el delegat de l'Amical al País Basc, i una de les seves darreres activitats ha estat la impartició de la conferència "De niño de la guerra a esclavo de Hitler", a la Capellanía de Issa de la Universitat de Navarra, el 20 de febrer de 2006.

Indemnització francesa als orfes de la 2ª Guerra Mundial

Davant la nostra insistència per tal que la indemnització no sigui subjeta a retencions fiscals, el Ministre d'Economia i Hisenda ens ha comunicat que el tema està en estudi.

— **Projecció del documental *ROT SPANIEN*, de Francesc Abad, sobre el viatge a MAUTHAUSEN 2005 —**
31 de gener, dimecres, a les 19 h. a l'auditori del Museu d'Història de Catalunya. Hi sou tots convidats.